

Spel- och lotterifrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar kulturutskottet 23 motionsyrkanden om spel- och lotterifrågor från allmänna motionstiden 2008. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Förslag som gäller en reglerad spelmarknad, alkohol- och spelverksamhet samt gemensamma åldersgränser för såväl spelombud som för de spelande avstyrks i avvaktan på regeringens kommande ställningstagande av Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124). Utredaren överlämnade betänkandet till regeringen den 15 december 2008. Utredningen har skickats på remiss till olika myndigheter, organisationer m.fl.

Utskottet har valt att behandla 13 motionsyrkanden i förenklad form, eftersom dessa förslag är identiska eller snarlika sådana som har behandlats tidigare under valperioden.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	4
En reglerad spelmarknad	4
Alkohol och spelverksamhet	6
Internationellt kasino	7
Åldersgränser	7
Tidigare behandlade förslag	8
Särskilt yttrande	10
En reglerad spelmarknad, punkt 1 (s, v)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En reglerad spelmarknad

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Kr279, 2008/09:Kr306 yrkande 3, 2008/09:Kr322, 2008/09:Kr367 yrkandena 1–3 och 2008/09:Kr371 yrkande 3.

2. Alkohol och spelverksamhet

Riksdagen avslår motion 2008/09:Kr293.

3. Internationellt kasino

Riksdagen avslår motion 2008/09:Kr336.

4. Åldersgränser

Riksdagen avslår motion 2008/09:Kr210.

5. Tidigare behandlade förslag

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Kr296, 2008/09:Kr300, 2008/09:Kr319, 2008/09:Kr326 yrkandena 1–6, 2008/09:Kr365, 2008/09:Kr370 och 2008/09:Kr371 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 26 februari 2009

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Cecilia Magnusson (m), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Anders Åkesson (c), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Hans Wallmark (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Solveig Hellquist (fp), Esabelle Dingizian (mp), Göran Montan (m), Solveig Ternström (c) och Lars-Axel Nordell (kd).

Utskottets överväganden

En reglerad spelmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden angående en reglerad spelmarknad. Regeringens ställningstagande i denna fråga bör inte föregripas.

Jämför särskilt yttrande (s, v).

Motionerna

I *motion Kr306* av Torbjörn Björlund m.fl. (v) anser motionärerna att den reglerade spelmarknaden bör behållas för att säkerställa att överskotten från spel går till det allmännyttiga och den ideella sektorn (yrkande 3). Motionärerna pekar på att idrottsrörelsen är beroende av finansieringen från Svenska Spels överskott. Det är en stor fara för idrotten att en rad kommersiella, internationella spelbolag aktivt försöker angripa den reglerade spelmarknaden för att kunna ta för sig av en lukrativ spelmarknad.

I *motion Kr279* påpekar Tina Ehn (mp) att vadhållningen på hästar har förmånstagare inom hästsporten och att spelet på hästar i den nuvarande konstruktionen skapar stora mervärden för hästsektorns olika delar. Motionären föreslår att vadhållning på hästar bör undantas från förändringar i lagstiftningen på lotteriområdet tills effekterna av en av- eller omreglering utretts.

Motionärerna Annie Johansson och Fredrick Federley (båda c) konstaterar i *motion Kr367* att avreglerade marknader har medfört ett ekonomiskt uppsving med nya företag och nya jobb. Spelmonopolet stänger ute nya företag som verkar i en ansvarsfull spelindustri. Det vore därför naturligt för regeringen att utreda hur det svenska spelmonopolet ska kunna avvecklas (yrkande 1) samt hur en försäljning av de statliga spelbolagen ska hanteras (yrkande 2). Vidare anser motionärerna att det bör utredas hur ett licenssystem för spelföretag ska utformas (yrkande 3).

I *motion Kr371* av Gunnar Axén och Betty Malmberg (m) anser motionärerna att åtgärder bör vidtas för att öka forskningen om spelberoende och säkerställa stöd till spelberoende i samband med en omreglering av spelmarknaden. Det kan enligt motionärerna exempelvis göras genom att fastslå en rätt till bistånd i socialtjänstlagen (yrkande 3).

I *motion Kr322* tar Camilla Lindberg (fp) upp frågan om spelfrågornas hantering enligt EG-rätten. Motionären påpekar att en statlig inblandning på spelmarknaden sannolikt står i strid med grundläggande principer i Romfördraget. Spelutredningen bör enligt motionären ges nya direktiv i en mer näringspolitisk inriktning och med en klarare EG-rättslig anpassning. Utred-

ningsdirektiven att inte konkurrensutsätta vissa affärsområden kan strida mot proportionalitetsprincipen inom EG-rätten anser motionären. Ett licenssystem som innebär att staten utfärdar koncessioner för de företag och organisationer som vill bedriva spelverksamhet är bättre anpassat till EG-rätten. Sådana licenser bör innefatta villkor om hur spelföretagen bör bedriva sin verksamhet i fråga om socialt ansvarstagande.

Utskottets ställningstagande

De frågor om en reglerad spelmarknad som finns samlade i motionerna har behandlats i Spelutredningens betänkande. Spelutredningens utgångspunkt för en framtida spelreglering är att Sverige alltså ska ha en nationell reglering av spel. Denna reglering bör vara en förbudslagstiftning som bygger på principen att alla lotterier i Sverige kräver tillstånd och att alla tillstånd står under offentlig kontroll. Regleringen syftar till att upprätthålla svensk spelpolitik som har till mål att motverka spelberoende och kriminalitet. Spelregleringen ska fortfarande bygga på ensamrätter för spel.

Utredningen konstaterar bl.a. att den nu gällande spelregleringen är i överensstämmelse med EG-rätten. Detta får till följd att även en reglering byggd på ensamrätter är förenlig med EG-rätten. Spelutredningen bedömer att de mest problematiska spelen är spel på värdeautomater, kasinospel och interaktiva Internetspel (bl.a. Internetpoker och Internetbingo). Dessa spel föreslås därför vara förbehållna det statsägda bolaget Svenska Spel.

Spelutredningen föreslår två alternativ för en framtida spelreglering. Det *första alternativet* innebär att den nuvarande spelregleringen behålls men stramas upp med syfte att motverka spelberoende och motverka brott. För att möta problemet med okontrollerat spelande på utländska webbsidor föreslår utredningen som ett *andra alternativ* att man öppnar viss tillståndsgivning för nya aktörer. Tillstånden föreslås omfatta vadhållning (oddsspel och tipsspel) med undantag för vadhållning i samband med hästtävlingar. Förslaget innebär att Svenska Spel inte längre bör bedriva sådan vadhållning som öppnats för nya aktörer. Utredningen föreslår dock att ATG ska ha kvar sin ensamrätt att bedriva vadhållning på hästar. Eftersom förslaget inte medför några rättsliga krav på att förändra det statliga ägandet inom spelområdet har det inte varit aktuellt att bedöma förutsättningarna för att sälja vissa delar av Svenska spel.

Bägge alternativen innefattar ett förslag till en ny ramlag för lotterier och spel med en klar ansvarsfördelning mellan riksdag, regering och tillsynsmyndighet. Lotteriinspektionen föreslås ändra namn till Spelmarknadsinspektionen med uppgift att vara tillsyns- och tillståndsmyndighet för allt tillståndspliktigt lotteri. Detta innebär att regeringens och kommunernas roll som tillståndsmyndigheter samt länsstyrelsernas roll som tillstånds- och tillsynsmyndigheter föreslås upphöra.

Utredningen föreslår även olika förebyggande åtgärder för att motverka spelberoende, t.ex. att anordnare av lotterier ska vara skyldiga att utveckla ett handlingsprogram mot spelets risker och att utbilda sin personal i dessa frågor.

Utredarens förslag bereds för närvarande av regeringen. Utskottet kan inte se att det finns någon anledning att föregripa regeringens kommande ställningstagande i frågan. Motionerna Kr279 (mp) Kr306 (v), Kr322 (fp), Kr367 (c) och Kr371 (m) avstyrks.

Alkohol och spelverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om alkohol och spelverksamhet. Regeringens kommande ställningstagande bör inte föregripas.

Motionen

I *motion Kr293* behandlar motionären Jan R Andersson (m) kopplingen mellan alkoholservering och spelverksamhet. Motionären konstaterar att en näringsidkare i dag måste inneha rätt att servera alkohol för att kunna bedriva verksamhet med penningvinster i automatspel. Genom att inte tillåta att sådan verksamhet får ske utanför krogmiljön har regleringen bidragit till att skapa en illegal marknad för automatspel över hela landet. Det är enligt motionären inte godtagbart med en reglering som förhindrar butik-sägare att erbjuda sådant automatspel på grund av att de inte får servera alkohol.

Utskottets ställningstagande

Av lotterilagen (1994:1000) framgår att lagen tillämpas på lotterier, bl.a. automatspel, som anordnas för allmänheten. Lagen tillämpas också på lotterier i form av automatspel som inte anordnas för allmänheten, dvs. för en liten och sluten krets, om spelet anordnas i förvärvssyfte.

Tillstånd till automatspel får bara lämnas i fråga om varuspelsautomat, penningautomat, värdeautomat och skicklighetsautomat, 24 a § lotterilagen.

Penningautomater och skicklighetsautomater – som betalar ut vinst i form av pengar – är inte tillåtna i Sverige eftersom tillstånd till sådana spelautomater endast får lämnas om spelet anordnas på fartyg i internationell trafik, 26 § lotterilagen.

Spel på värdeautomater – som betalar ut vinst bara i form av värdebevis, spelpolletter eller liknande – är tillåtna i Sverige om spelet anordnas i samband med hotell- och restaurangverksamhet, om det för rörelsen finns tillstånd till servering av spritdrycker, vin eller starköl enligt alkohollagen (1994:1738) eller i samband med bingospel.

Utskottet konstaterar att Spelutredningen inte föreslår några förändringar i fråga om de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att tillstånd ska medges nu aktuella automatspel. Utredarens förslag bereds för närvarande av regeringen. Utskottet kan inte se att det finns någon anledning att föregripa regeringens kommande ställningstagande i frågan. Motion Kr 293 (m) avstyrks därför.

Internationellt kasino

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om etablering av ett internationellt kasino i Piteå med hänvisning till att det i första hand är en fråga för regeringen att avgöra frågor om etableringar av internationella kasinon.

Motionen

I *motion Kr336* föreslår Lars U Granberg (s) ett tillkännagivande till regeringen om etablering av ett internationellt kasino i Piteå. Motionären anser att det vore ett väl avvägt val av regeringen att etablera ett internationellt kasino i en annan miljö än exempelvis i Sundsvall. Efter de första etableringarna av kasinon i Sverige är det nu dags för regeringen att fatta nya beslut i frågan. Enligt motionären ska kasinot ingå i en helhetssatsning på besöksnäring och turism i Piteå. Grundtanken är att varumärket Piteå havsbud ska stärkas med ett internationellt kasino.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det är regeringen som prövar frågor om tillstånd att anordna kasinospel enligt kasinolagen (1999:355). Det är således inte i första hand en fråga för riksdagen att avgöra i vilken mån ytterligare etableringar av internationella kasinon ska göras. Utskottet avstyrker därför motion Kr336 (s).

Åldersgränser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om åldersgränser för deltagande i lotterier samt för ombud för den som anordnar lotterier. Regeringens ställningstagande bör avvaktas.

Motionen

I *motion Kr210* påpekar Liselott Hagberg (fp) att det är olika åldersgränser för Svenska Spels spelombud och för dem som spelar på de spel som bolaget tillhandahåller. Motionären anser att Svenska Spel bör tillämpa samma gränser vid ålderskontroll för spelombuden som för de spelande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att åldersgränsen är 18 år för att få delta i lotteri i form av vadhållning i samband med hästtävling, automatspel, roulettspel, täringsspel eller kortspel, 35 § lotterilagen. Vidare är åldersgränsen 20 år för att få tillträde till ett kasino enligt 4 § kasinolagen. Det finns även villkor i regeringens tillstånd till Svenska Spel enligt 45 § lotterilagen om att personer under 18 år inte får delta i pokerspel över Internet, vadhållningar inom ramen för Oddset eller i samband med hundkapplöpningar. Svenska Spel har dessutom frivilligt infört en 18-årsgräns för deltagande i alla bolagets spel utom för lotter som säljs i butik.

Åldersgränsen 18 år gäller även för den som är ombud för den som anordnar lotteri i form av vadhållning i samband med hästhållning, automatspel, roulettspel, täringsspel eller kortspel, 35 § lotterilagen. I övrigt finns ingen åldersgräns reglerad för spelombud.

Spelutredningen föreslår i sitt slutbetänkande *En framtida spelreglering* (SOU 2008:124) att det införs en åldersgräns om 18 år för att få delta i tillståndspliktigt lotteri enligt den föreslagna nya lotterilagen. Samma åldersgräns gäller enligt förslaget för den som är ombud för den som anordnar lotterier samt ombudets personal. Spelutredningen föreslår vidare att det införs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att vid särskilda skäl medge undantag från åldersgränsen. För att få tillträde till kasinon föreslås att åldersgränsen alltjämt ska vara 20 år. Enligt utskottets mening bör regeringens ställningstagande till utredningens förslag avvaktas. Motion Kr210 (fp) avstyrks därmed.

Tidigare behandlade förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som har avvisats av riksdagen tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden avstyrkt motionsyrkanden om spel- och lotterifrågor som är lika eller snarlika nedanstående yrkanden. Utskottet hänvisar till sina ställningstaganden i betänkandena 2006/07:KrU8 och 2007/08:KrU13. Till detta kan tilläggas att regeringens ställnings-

tagande till Spelutredningens betänkande bör avvaktas. Utskottet finner därför inga skäl att nu ta upp dessa frågor till förnyad behandling. Därmed avstyrks motionerna

- Kr296 av Karl Sigfrid och Finn Bengtsson (m) om anordnande av automatspel,
- Kr300 av Emma Henriksson (kd) om en översyn av tillståndsplikten enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel,
- Kr370 av Gunnar Axén (m) om att lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel bör avskaffas,
- Kr326 av Tomas Tobé (m) yrkandena 1–6 om en ny svensk spelmarknad,
- Kr319 av Cecilia Widegren (m) om att det statliga spelmonopolet bör ses över och öppnas upp för fler aktörer,
- Kr371 av Gunnar Axén och Betty Malmberg (m) yrkandena 1 och 2 om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet samt förekomsten av monopol på marknaden,
- Kr365 av Michael Hagberg (s) om att regeringen bör överväga fler åtgärder för att främja trav- och galoppsporten.

Särskilt yttrande

En reglerad spelmarknad, punkt 1 (s, v)

Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Intäkter från spel som Bingolotto, traditionella lotterier och bingo är av avgörande betydelse för idrottsrörelsens finansiering. Dessutom erhåller svensk idrott medel direkt från Svenska Spel. Idrottsrörelsen ingår i ett vinstdelningssystem som utgår ifrån Svenska Spels totala överskott. Systemet förutsätter att spelmarknaden är reglerad och att vinsten är förbehållen allmännyttiga organisationer eller det allmänna.

En rad kommersiella, internationella spelbolag har aktivt angripit den reglerade spelmarknaden i syfte att ta del av denna marknads vinster. Vi anser att detta innebär en stor risk för svensk idrotts finansiering, speciellt för breddidrotten och dess barn- och ungdomsverksamheten. Statens stöd till idrotten riskerar att urholkas.

Enligt vår mening är den reglerade spelmarknaden en garant för att säkerställa överskotten till den allmännyttiga och ideella sektorn. En reglerad spelmarknad motverkar även aggressiv marknadsföring och därigenom riskerna för ett ökat spelberoende.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Kr210 av Liselott Hagberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att det statliga bolaget Svenska Spel tillämpar samma gränser vid ålderskontroll för spelombuden som för de spelande.

2008/09:Kr279 av Tina Ehn (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i lagstiftningen bör skilja frågor som rör vad-hållning på hästar från frågor som rör övriga spel och lotterier.

2008/09:Kr293 av Jan R Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kopplingen mellan alkoholserving och viss spelverksamhet.

2008/09:Kr296 av Karl Sigfrid och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

2008/09:Kr300 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av tillståndsplikten enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

2008/09:Kr306 av Torbjörn Björlund m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det för de allmännyttiga ideella föreningarnas skull är väsentligt att vidmakthålla en reglerad spelmarknad.

2008/09:Kr319 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelmarknaden.

2008/09:Kr322 av Camilla Lindberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelfrågornas fortsatta hantering i enlighet med EG-rätten.

2008/09:Kr326 av Tomas Tobé (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett licenssystem som uppfyller EG-rättens krav genom att stå öppet för företag verksamma i Sverige eller något annat EU- eller EES-land.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Lotteriinspektionen en mer självständig ställning för att övervaka spelföretagens verksamhet och ansvara för licensgivning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vid licensgivning ta ansvar för de offentliga finansernas intäktssida och de verksamheter som staten vill tilldela medel den vägen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nya regler för marknadsföring och tillgänglighet införs för att bättre än i dag skydda unga och andra riskgrupper.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avtalet med AB Trav och Galopp.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en försäljning av Svenska Spel bör inledas.

2008/09:Kr336 av Lars U Granberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om etablering av ett internationellt kasino i Piteå.

2008/09:Kr365 av Michael Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trav- och galoppsporten.

2008/09:Kr367 av Annie Johansson och Fredrick Federley (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en avveckling av det svenska spelmonopolet ska hanteras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur en försäljning av de statliga spelbolagen ska hanteras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett licenssystem för spelföretag ska utformas.

2008/09:Kr370 av Gunnar Axén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om automatspelslagen.

2008/09:Kr371 av Gunnar Axén och Betty Malmberg (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden.